

Éberség a hetvenes években ^[1]

A közölt források szocializmusban elvárható éberség különböző szintjeit kívánják érzékeltetni. Az egyik a rendszerellenes papi agitálás veszélyére hívta fel az illetékesek figyelmét. Az Artex vállalat által Egyesült Államokba exportált történelmi Magyarországot és a koronás címet ábrázoló falicsempék pedig a „proletár internacionalizmus” érdekeivel ellentétes folyamatok elindítására alkalmasak. A harmadik dokumentumban Megyeri Károly a Magyar Televízió elnökhelyettese az 1956-os forradalom 20. évfordulója kapcsán külföldi forgatócsoportok fokozott ellenőrzésére hívja fel a figyelmet.

Bevezetés

Az alábbi három dokumentum a történetírásban és az emlékezetben is a "kádári korszaknak" ahhoz az évtizedéhez - a '70-es évekhez - kapcsolódó, amely a társadalom többsége számára a vagyoni biztonság, a gyarapodás, a békés hétköznapok illúzióját jelentette. Az ún. enyhülési politika leglátványosabb időszakának eseményei (fegyverzet-korlátozási megállapodásokkal, a nagyhatalmak közötti csúcstalálkozókról, a vietnami-konfliktus befejezésével, a közel-keleti háborút látszólag lezáró "Camp David"-del) csak erősítették az állandóságba, a relatív "népi demokratikus jólétbe" vetett bizalmat és hitet.

A felszín alatt a kirakat csillogása mögött azonban már elindultak azok a folyamatok, amelyek elvezettek a nyolcvanas évek gazdasági, társadalmi válságához, végállomásként az ún. rendszerváltás folyamatáig.

Az első - bizalmi válsággal is felérő - mozzanat az évtized közepén sokkoló hatású húsáremelés, majd az immár permanenssé váló Lengyelországi társadalmi válsággal megjelenő hazai ellenzéki mozgalmak tevékenységének a megerősödése volt.

A munkásosztály vezető szerepének, és a "marxizmus-leninizmus eszmeiségének" biztosítása ellenére nem lankadhatott az "éberség" a hétköznapokban jelentkező "ellenséges", "káros" nézetekkel, jelenségekkel szemben. A válogatás ennek az éberségnek a különböző szintjeit kívánja érzékeltetni. A "Mindszenty-ügy" megoldásának árnyékában izgalmas az a bejelentés, amely a rendszerellenes papi agitálás veszélyére hívta fel az illetékes döntéshozó figyelmét. A "közvetlen demokrácia" megnyilvánulásként, győzelmeiként is értelmezhetjük a levélben megfogalmazottak "kezelését". Foganatja lett az állampolgári bejelentésnek, bár a bejelentésben említett bencés szerzetest "csak" az idegvezetéstől tiltották el.

A "falicsempé-ügy" nemzetközi összefüggésekbe emeli az elvárható éberséget. Az Artex Kereskedelmi Vállalat által az Egyesült Államokba exportált történelmi Magyarországot és a koronás címet ábrázoló falicsempék - a vizsgálat szerint - a "proletár internacionalizmus" érdekeivel ellentétes folyamatok elindítására alkalmasak. A fegyelmi eljárás nem maradhatott el. Az azonban, hogy súlyosabb büntetéseket nem osztottak ki, jelzi, hogy a rendszer a hetvenes években már nagyobb toleranciával tekintett az ilyen cselekedetekre, mint néhány évvel korábban. Az sem érdektelen, hogy az Artex vezérigazgatója nem kapott fegyelmi büntetést, míg az Iparművészeti Vállalatnál nem csak az ügyintéző, hanem az igazgató is. Ez valószínűleg azzal függhetett össze, hogy a külkereskedelmi vállalatok a postás szerepét játszották, és az üzletet a termelő cégek kötötték meg, de nem lévén külkereskedelmi joguk, kénytelenek voltak igénybe venni az ágazathoz tartozó külkereskedelmi vállalat "szolgáltatásait."

A harmadik dokumentum az éberség konfliktus-megelőző szintjét érzékelteti. Megyeri Károly a Magyar Televízió elnökhelyettese Grósz Károlynak az MSZMP KB Agitációs és Propaganda osztályának vezetőjéhez írt levelében az 1956-os forradalom 20. évfordulója kapcsán Magyarországra jövő külföldi forgatócsoportok fokozott ellenőrzésére hívja fel a figyelmet. Megyeri javaslata kiemeli, hogy "A mai nemzetközi helyzetben, a szocialista közösség és ezen belül hazánk érdekeinek ártana, ha olyan rendszabályokat vezetnénk be, amelyek kihatással lehetnének az államközi kapcsolatokra, és amelyeket a nyugati propaganda erőteljesen kihasználhatna ellenünk."

A levél értelmében a Magyar Újságírók Szövetsége erre a célra alakítandó megbízható tagokból álló "újságíró brigádja" felügyelete, irányítása mellett készülhetnek volna filmek az 1956-os évfordulóhoz kapcsolódóan. A párt agitációs és propagandabizottsága is foglalkozott az ügygel, de a rendelkezésre álló adatokból nem deríthető ki, hogy Megyeri Károly javaslatát megvalósították-e vagy sem.

A dokumentumok a MOL V. osztályán az M-KS-MOL-288. f. (MSZMP KB) iratai között

22/1976/24. ó. e.
24/1972/9. ó. e.
26/1972/4. ó. e. levéltári jelzet alatt található

A dokumentumok őrzési helye: MOL V. osztálya, M-KS-MOL-288. f. 22/1976/24. ó. e., 24/1972/9. ó. e., 36/1972/4. ó. e. levéltári jelzet alatt.

Források

Levél a televízióknak

MAGYAR TELEVÍZIÓ

Grósz Károly elvtársnak
Az MSZMP KB Agit. Prop. Osztálya
Vezetőjének

BUDAPEST

Kedves Grósz elvtárs!

Az ellenforradalom 20. évfordulója alkalmából több külföldi tv forgatást tervez Magyarországon. Véleményünk szerint a beutazások és forgatások fokozott ellenőrzést igényelnek. Ezzel kapcsolatosan mellékelünk néhány javaslatot.

Budapest, 1976. július 9.

Elvtársi üdvözzettel
Megyeri Károly

JAVASLAT

Az utóbbi időben több nyugati tv-szervezet vagy azok nevében fellépő személy olyan témában fordult a magyar szervekhez forgatási engedélyért, amelyekből feltételezhető, hogy a nyugati propaganda szervek aktívan hozzáálltak az 1956-os magyarországi ellenforradalom 20. évfordulója felhozható anyagok

gyűjtéséhez. Íme a példák:

Schreiber - Antenne 2 (Franciaország) - elutasítva
Kanadai forgatócsoport (egyik befejezte a forgatást, a másik július végén, augusztus elején kezdi)
BBC - Panoráma forgatócsoport

Várható, hogy a következő két hónapban ez a tendencia felerősödik. Sőt, az MTV Film és Koprodukción Főosztály egyik vezetője szerint "minden nyugati forgatócsoport most már ezzel a témával foglalkozik". (Nincs kizárva, hogy augusztusban és szeptemberben követik ezt a hullámot a nyugati újságírók is.)

A forgatási engedélyek beszerzése ugyanakkor olyan légkörben történik, amikor a szocialista országok erőteljesen bizonyítják a "harmadik kosár" kérdésében Helsinkiben elfoglalt álláspontjuk helytállóságát és igen sok vonatkozásban komoly könnyítéseket biztosítanak a nyugati kultúra-, sajtó- és propaganda szervezetek, ezen belül tömegkommunikációs szervezetek képviselőinek beutazásának engedélyezésében. Utalni kell pl. a legújabb vízum-kiadási rendelkezésre, amely a napokban lépett érvényben osztrák-magyar viszonylatban.

A mai nemzetközi helyzetben, a szocialista közösség és ezen belül hazánk érdekeinek ártana, ha olyan rendszabályokat vezetnénk be, amelyek kihatással lehetnének az államközi kapcsolatokra és amelyeket a nyugati propaganda erőteljesen kihasználhatna ellenünk.

Mindezzel együtt szükségesnek látszik politikailag ellensúlyozni a nyugati forgatócsoportok olyan irányú "évfordulós" tevékenységét, amely módot adhat arra, hogy a nálunk készült anyaggal ellenünk folytassanak propagandát, méghozzá a közismerten nagyszámú tv-nyilvánosság előtt. Indokolták teszik az ellenintézkedések meghozatalát a legutóbbi lengyelországi események is.

Miután a forgatási engedélyek megadásának megszigorítása jelen körülmények között nem lenne célravezető, javasoljuk a forgatócsoportok "hazai ellátásának" új módon történő megszervezését. Hangsúlyozni kell, hogy ez az intézkedés csupán ideiglenes jellegű lehet és nincs is mód arra, hogy e gyakorlatot általánossá tegyék.

Javasoljuk:

- Kérjük meg az illetékes szervet, hogy legyen a KB Agit. Prop. Osztályán egy felelős, kihez minden sajtó- és propaganda szerv köteles az olyan beutazási szándékot bejelenteni, amelynél erősen feltételezhető, hogy a 20. évfordulóhoz kapcsolódik. (Ez a KÜM-re, illetve a külképviseletre is vonatkozik.)
- A bejelentő köteles minden rendelkezésre álló információt is megadni, amely egyrészt alátámasztja a feltételezést, másrészt tartalmazza az állásfoglalását a beutazással, illetve a szükséges intézkedésekkel kapcsolatban.
- A kijelölt KB-munkatárs a KÜM Sajtófőosztályának és az érdeelt szerv bevonásával hozzon döntést a beutazási engedély megadásának kérdésében.
- Az Újságíró Szövetség bevonásával alakuljon egy külön újságíró brigád, amely politikailag képzett és tapasztalt, nyelveket tudó újságírókból áll, akik kísérőként dolgozhatnak a beutazó csoportok mellett. Ez lehetővé tenné, hogy az általunk kijelölt gyártásvezető segítőtársat kapna. Együttal lehetővé tenné, hogy szükség esetén - párhuzamos anyagot is készítsünk.
- A fogadó szervnek nagyobb gondot kell fordítani az ilyen forgatócsoportok magyarországi tartózkodásának megszervezésére. Olyan programot kell számukra kialakítani, amely lehetővé teszi, hogy fokozottabb mértékben politikailag befolyásolhassuk őket.
- Az ilyen forgatócsoportok által kiválasztott interjúalanyok megkeresésénél igen körültekintően kell eljárni. Minden olyan esetben, amikor jelentős illetve fontos beosztásban levő személyről van szó, külön kell konzultálni, hogy milyen módon történjen az interjú megszervezése vagy elutasítása. (A BBC pl. Rényi elvtárral tervez interjút készíteni, amihez Rényi elvtárs elvi hozzájárulását már megkapták. Ezen interjú kapcsán, feltételezésünk szerint, be szeretnénk jutni a Népszabadság székéjébe, nyomdájába, stb.)
- A szolgáltatások biztosításáért felelős szerv köteles fokozottabb mértékben betartani mindazokat a rendszabályokat, amelyek vonatkoznak az illetékes belügyminisztériumi és külügyminisztériumi szervezetekkel való kapcsolattartásra. Különösen vonatkozik ez a bejelentési kötelezettségek teljesítésére.
- Megfontolandó, hogy erre az időszakra - akár átmenetileg - nem lenne-e célravezető felemelni a szolgáltatások árát.
- Minden érdeelt szerv dolgozza ki az ezzel kapcsolatos belső rendszabályokat és azokról a szerv vezetője tájékoztassa a KB illetékes osztályát, valamint a KÜM Sajtófőosztályt és a Belügyminisztériumot.

Budapest, 1976. július 7.

(Megyeri Károly)

Feljegyzés

Külügyminisztérium V. Területi Osztály 69/8/1972.	Komócsin Zoltán elvtárs Gyenes András elvtárs Nagy János elvtárs Saját
---	---

Feljegyzés

Washingtoni nagykövetségünk jelentette, hogy Sz. K. magyar származású amerikai üzletember magyar falicsempéket is árul üzletében. A csempék között olyan is van, amely az első világháború előtti Magyarország térképét ábrázolja a koronás-angyalos címerrel és az akkori vármegyék címerével. Nagykövetségünk munkatársa Sz. üzletében azt a felvilágosítást kapta, hogy az említett falicsempét is Magyarországról, az ARTEX-től vásárolták.

A Külügyminisztérium a Külkereskedelmi Minisztériumon keresztül az ARTEX-től (:Laroc Pál vezérigazgató helyettes:) a következő felvilágosítást kapta ez ügyben:

"A levélben említett díszcsempéket az Iparművészeti Vállalat hozza Magyarországon és exportra forgalomba és ezek között szerepelnek azok a falicsempék is, amelyekből ha 6 darabot megfelelően összeállítva kasíroznak, akkor látható Magyarországnak az első világháború előtti időben kiadott térképének reprodukciója."

Az ARTEX azt is közölte, hogy a fentebb említett Sz. K. 1971 nyarán rendelt az ARTEX-től népművészeti cikkeket és különböző díszcsempéket, köztük az említett térképét ábrázoló díszcsempéket is. Az ARTEX szerint egyszerű üzletről van szó, amelyet azóta sem folytattak és a jövőben sem fognak folytatni.

Időközben washingtoni nagykövetségünk Gyenes András elvtársnak is jelentette a fenti ügyet és felküldte a kifogásolt falicsempék egy példányát is.

Budapest, 1972. május 8.

Embassy Of The Hungarian People's Republic
2437 Fifteenth Street, Northwest
Washington, D.C. 20009

15/F/1972.

Washington, 1972. április 19.
Mell.: 2 csomag

Gyenes András elvtárs
MSZMP KB Külügyi Osztály vezetője

Budapest

Kedves Gyenes Elvtárs!

Mellékelten küldök Neked intézkedés és bűnjel céljából néhány olyan csempét, amelyet az ARTEX Külkereskedelmi Vállalat szocialista iparunk termékeként árusít az Egyesült Államok területén. A csempék politikai tartalma (Nagy-Magyarország címere, Magyarország politikai beosztásának átmeneti térképe, A budai királyi vár) mint propaganda hazánkban politikai bűncselekményként üldözendő, és aligha találunk magyarázatot arra, hogy néhány ezer vagy tízezer dollárért egyes gazdasági vezetők miért vállalkoznak ilyen feladatra.

A politikai beosztásról szóló térkép, miután időpont megjelölés sincs azon, alkalmas arra, hogy sovíniszta, irregenta érzelmeket szítson, és nem csodálkozhatnánk, ha a szomszédos szocialista országok, beleértve a szovjetuniót jegyzékben tiltakoznának emiatt. Hihetetlen, hogy 1971-ben ilyen gyártani és eladni merészel valaki is hazánkban. Csak megjegyzem, hogy az árusító üzlet New Yorkban a 2 Avenue-n Szarka elvtárs szomszédságában van. Szarka elvtárs bár látta, de elképzelhetetlennek tartotta, hogy ezt a mai Magyarországon termelték. Az ügyben írtunk jelentést az 1/1-1/1972 adm. Számon, amelyre olyan választ kaptunk, hogy az ARTEX egyszeri üzletéről volt szó. Az üzletben közölték velünk, hogy rövidesen újabb szállítmány érkezik, mert jelentős az érdeklődés, és nagyobb mennyiségben is el tudják adni. (egy csempe 2.9 dollár). A mi szempontunkból teljesen mindegy, hogy csak egy szállítmányról volt szó, hiszen itt olyan politikai elvek propagálását segítjük elő, amely ellen minden kommunista harcol, mert az ellentétes a Magyar Népköztársaság érdekeivel, a proletár internacionalizmussal egyaránt. Bizonyára párttag is akad azok között, akik a munka folyamatában részt vettek és felelősek a döntésért, hogy ilyen terméket gyártottak és eladtak.

Elnézést, hogy látszólag jelentéktelen ügyben zavarjak, de úgy érzem, hogy ez olyan politikai kérdés, amely megérdemel egy alaposabb kivizsgálást és felelősségrevonást.

Kívánok jó egészséget,
elvtársi üdvözléssel,

ARTEX
Külkereskedelmi Vállalat
Budapest V., Münnich Ferenc utca 31

MSZMP
Központi Bizottsága
Végi István elvtárs részére
Budapest V.
Széchenyi rakpart 19.

Kedves Végi elvtárs!

Mellékelten küldöm a magyar falicsempe export ügygel kapcsolatosan kiadott szigorú utasításomat, továbbá az eljáró export ügyintéző felé kiadott szigorú figyelmeztetésemet.

Ugyanakkor fel szeretném hívni az Ön figyelmét is arra, hogy a külkereskedelemnek csak korlátozott lehetősége van megakadályozni hasonló hibák elkövetését. A Képzőművészeti Alaphoz tartozó zsűri pozitívabb magatartása és az Iparművészeti Vállalat hatékony együttműködése szükséges ahhoz, hogy az Artex felé vitatható, politikai szempontból kérdéses alkotásokat ne ajánljon fel exportra.

Eltársi üdvözléssel:
Lakos Gyula vezérigazgató

Melléklet Budapest, 1972. május 16.

UTASÍTÁS

A képzőművészeti és iparművészeti jellegű cikkek exportjánál a továbbiak során kiemelt figyelmet kell szentelni annak, hogy kellő módon meg lehessen győződni arról, hogy az adott tárgy - kereskedelmi jellegén túlmenően - politikai vagy más veszélyt az ország számára nem jelent. A jelenlegi export lebonyolítási rendszerben, miután vállalatunk az iparművészeti cikkekben bizományos tevékenységet folytat az Iparművészeti Vállalat számára, rendkívül fontos, hogy minden esetben, amikor új cikkek kerülnek bemutatásra export értékesítés céljából, illetékes szakembereink és üzletkötőink győződjenek meg arról, hogy az értékesítésre bementezett export cikk politikai vagy más szempontból kifogás alá nem esik.

Hivatkozni kívánok a közelmúltban az Artex által az Iparművészeti Vállalat megbízása alapján exportált magyar falicsempék ügyére, ami az országnak politikai kárt okozott, s ami elkerülhető lett volna, ha az ügyintézésben eljárók nagyobb gondosságot tanúsítottak volna. Ezek a falicsempék, ha hat darabot összeraknak és kasíroznak, Magyarországnak az első világháború előtti időben kiadott térképét mutatják. Tekintettel arra, hogy a képzőművészeti és iparművészeti alkotások exportjával törvény foglalkozik, ennek keretén belül a Képzőművészeti Alap fennhatósága alatt az exportra kerülő tárgyakat zsűrizik. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a zsűri ezen tárgyaknál csupán azok művészeti vonatkozásait veszik figyelembe, és nem ügyelnek arra, hogy a nevezett képzőművészeti vagy iparművészeti cikk esetleges exportja az országnak más vonatkozásban, politikai jellegű kárt ne okozzon.

Tekintettel arra, hogy a vevőkkel való tárgyalás sok esetben az Iparművészeti Vállalat helyiségeiben történik, ahol az exportra felajánlott tárgyat a vevő, esetleg az alkotó iparművész, társaságában mutatják be, szükséges, hogy az Iparművészeti Vállalattal együttműködve valamennyi új export cikk tekintetében egy előzetes bemutatás legyen biztosítva, hogy a tárgy exportja részünkről kifogás alá ne essék. Amennyiben az illetékes eljáró Artex ügyintézők úgy találják, hogy az exportra bemutatott, felajánlott tárgy politikai vagy más szempontból vitatható, kötelesek ezt megfelelő formában tudomásra hozni, vagy távollétemben helyetteseim tudomására hozni, hogy megállapítsuk, hogy a szóban forgó tárgy exportra kerülhet-e, vagy annak további exportját megtagadjuk. Külön felhívom a figyelmet arra, hogy a nagyszámú külföldi beutazó közül, akik között sok a magyar származású, magyarul beszélő ügyfél, többen kapcsolatba kerülnek közvetlenül iparművészekkel, aminek következtében sok esetben előre megadott igényekre mutatnak be mintákat az iparművészek. Ez természetesen a fennálló rendeletnek nem felel meg, s ilyen esetekben az eljáró tisztviselő köteles nekünk jelentést tenni. Ezen utasítás alapján kérem az Iparművészeti Vállalat illetékes, felelős dolgozóival az utasítás betartásával kapcsolatos megbeszélést lefolytatni, hogy részünkről a szükséges segítséget további munkájukhoz megkapják.

Törekedni kell arra a jövőben - ha lehetőség van rá - hogy az értékesítésre kerülő tárgyak bemutatása vállalatunk tárgyaló-bemutató helyiségében történjék, így a fentiekben ismertetett veszély nagymértékben csökkenthető volna.

Ugyancsak fel kell hívni az Iparművészeti Vállalat vezetőinek figyelmét arra, hogy a tárgyak zsűrizésével kapcsolatban a maguk területén tegyenek meg mindent, hogy hasonló jellegű kár - mint amilyen a magyar falicsempe exportjánál keletkezett - a jövőben elkerülhető legyen. Kérem, hogy fenti utasításomat a legszigorúbban tartsák be, annak ellenőrzéséről gondoskodni fogok.

Lakos Gyula
vezérigazgató

Kapják: Svéd et.
Laborc et.
Lágh et.
Márton et.
Süléné etnő
Kácserné etnő
Osztályok ügyintézői

Budapest 1972. május 16.

Burián Marianna elvtársnő részére

Tárgy: magyar falicsempe exportja az Egyesült Államokba

Vizsgálataim során megállapítottam, hogy fenti tárgyban jelzett export eljárása során Ön nem tanúsított kellő éberséget üzletkötői tevékenységén belül, azzal, hogy ezen, politikai szempontból erősen vitatható, sőt káros cikk exportjánál nem hívta fel felettesei figyelmét az ügyre, és nem kért ezzel kapcsolatban döntést, ill. állásfoglalást a falicsempék exportja tekintetében.

Kérem Önt, hogy munkája során a jövőben nagyobb figyelmet szenteljen annak, hogy hasonló jellegű hibák elkerülhetők legyenek.

Ezzel az ügygel kapcsolatban pedig Önt szigorú figyelmeztetésben részesítem.

Lakos Gyula
vezérigazgató

K. B. Gazdaságpolitikai Osztály

Gpo/1866/3
Indítsunk pártvizsgálatot, utána majd állami fegyelmet.
Vonjuk be a Kerületi PB-okat is.
V. 23. Nyers Rezső

Feljegyzés
Nyers elvtárs részére

Mellékelem Végi István elvtárs és Bereczky Lóránd elvtárs (Tudományos és Kulturális Osztály munkatársa) feljegyzését, az USA-ba szállított falicsempék ügyének vizsgálatáról.

Javaslatukkal egyetértek, célszerű lenne azonban, ha a történelmi tárgyú szobor, festmény, stb. export kollekcióját a külföldiek előtt történő bemutatást megelőzően a Művelődési Minisztérium illetékesei, elsősorban a politikai vonatkozás alapján elbírálnák. (Jelenleg ez az Iparművészeti Vállalat és az illetékes külkereskedelmi vállalat "politikai érettségétől" függ.)

Budapest, 1972. május 23.

/Káplár József/

Feljegyzés
az USA-ba szállított falicsempékről

A Hunnia House-Hunnia Travel New York-i cég képviselője, Sz. K. - aki 1969 óta van üzleti kapcsolatban az Ártex Külkereskedelmi Vállalattal - 1971 márciusában ajánlatot kért történelmi tárgyú csempékre, amelyeket Székely Lászlóné készít. Ennek alapján az Ártex Külkereskedelmi Vállalat április elején az Iparművészeti Vállalattól mintakollekció kidolgozását kérte. Ezt követően május elején a külföldi vevő további mintákat kért, amelyeken a régi magyar címer és régi magyar térképek ábrázolását kívánta. A vevőnek ezen kívánsága alapján került sor többek között a koronás angyalos címer és az első világháború előtti Magyarország térképét ábrázoló minták elkészítésére. Augusztus végén az Iparművészeti Vállalat és az Ártex Külkereskedelmi Vállalat képviselőinek jelenlétében a mintakollekciót a vevőnek bemutatták. A megrendelt csempéket az Iparművészeti Vállalat profil-zsúrije, amely a vállalat dolgozóiból állt, jóváhagyta és elfogadta.

Megítélésünk szerint a politikai tartalmuk miatt káros csempék elkészítésében és exportálásában az Iparművészeti Vállalat és az Ártex Külkereskedelmi Vállalat illetékes képviselői felelősek.

Javasoljuk, hogy a külkereskedelmi miniszter az Ártex igazgatója, a művelődésügyi miniszter pedig a Művészeti Alap igazgatója útján indítson fegyelmi eljárást a felelősökkel szemben és tegyenek intézkedéseket hasonló esetek elkerülésére.

Budapest, 1972. május 20.

/Bereczky Lóránd/ /Végi István/

GAZDASÁGPOLITIKAI OSZTÁLY

Feljegyzés
az USA-ba kiszállított falicsempékről

E kérdésben Nyers elvtárs részére május 23-án feljegyzés készült. Nyers elvtárs úgy foglalt állást, hogy indítsunk pártvizsgálatot, majd utána állami fegyelmet. Ezt követően vált ismertté, hogy az illetékes minisztériumok már korábban intézkedtek állami fegyelmi vizsgálatok lefolytatására. A fegyelmi vizsgálatok június 1-ig befejeződtek és a politikai tartalmuk miatt káros falicsempék elkészítésében, valamint exportálásában felelős személyekkel szemben az alábbiak szerint jártak el.

1./ A Művelődésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó területen:

- A Művészeti Alap igazgatója az Alap főelőadóját megrovásban részesítette.
- Az Iparművészeti Vállalat igazgatója a vállalat export előadóját megrovásban, a zsűrizésben résztvevő vállalati dolgozókat szigorú figyelmeztetésben, illetve figyelmeztetésben részesítette, továbbá intézkedett hasonló esetek előfordulásának kiküszöbölése érdekében.
- A Művelődésügyi Minisztérium Képzőművészeti Osztálya javaslatára az Iparművészeti Vállalat igazgatója miniszteri figyelmeztetésben részesül a zsűrizési rendszer és az ellenőrzés hiányosságai miatt.

2./ A Külkereskedelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó területen

- az Ártex Külkereskedelmi Vállalat igazgatója az export ügylet lebonyolításáért felelős vállalati dolgozót szigorú figyelmeztetésben részesítette;
- a külkereskedelmi miniszter figyelmeztetése alapján az Ártex igazgatója külön utasításban intézkedett a képző- és iparművészeti cikkek exportjával kapcsolatos speciális teendőkről annak érdekében, hogy hasonló eset a jövőben ne fordulhasson elő.

A megtett gyors állami intézkedések (felelősségre vonások és a zsűrizési rendszer hiányosságai felszámolása érdekében hozott rendelkezések) után az ügyet javasoljuk lezártnak tekinteni.

Budapest, 1972. június 23.

/Végi István/

Feljegyzés K. A. szegedi lakos panasz-bejelentésének kivizsgálásáról

MSzMP Központi Bizottság
Kulturális Osztály

Budapest, V. Széchenyi rkp. 19.

Kedves Elvtársak!

Ez év május 6-án - szombati napon - Pannonhalmán megnéztem az apátságot. Először egy világi vezető csoportjához csatlakoztam, mivel halkan beszélt, az előttünk járó csoporthoz pártoltam át, amelyet egy A. páter nevű helyi szerzetes tanár vezetett. A csoport egy kecskeméti ált. iskola 6. 7. osztályához tartoztak. Egy férfi tanár volt a kiránduló csoport vezetője.

A szerzetes tanár hangosan és nagyon szellemesen ismertette az apátság értékeit. Amikor már belemélyedtem jó pedagógia érzékkel, nagy intelligenciával is mély gyűlölettel rendszerünk iránt, h. alattlan ironiával töltötte meg ismertetését. Tudatos lélek mérgezése három irányú volt: 1. A világ teremtése - előszedve az elferdített majom elméletet. 2. Napjaink vezetőinek kigúnyolása - egy ott járt magyar író csoporton keresztül "akik azt sem igen tudták, ki volt Dante." 3. A munka ellen lázított - mivel ma nem érdemes dolgozni, hiszen ma senki sem élvezi a munkát, mert ez már nem munka hanem robot.

A szerzetes tanár jól tudta, hogy a gúny ő. ..., rendszer ellenes előadása vérlázító volt. Javasolom, hogy szerzeteseknek ne adjunk engedélyt csoport-vezetésre. Feltételezem, hogy az Elvtársak megtalálják a módját a hasonló esetek megakadályozására. Nyugdíjas iskola igazgató vagyok. Csongrád megye első úttörő titkára voltam. A felszabadulás utáni összes munkám megcsúfolását látom abban, hogy ma a papok így agitálhatnak ellenünk, s főleg iskolás korúak között. Ki tudja, hány iskolás csoportot fertőzhetnek meg évenként?

Eltársi üdvözlettel:

Szeged, 1972. május 15.

K. A.
Szeged, K. u. 10. II. e. 2.

Tm/10/179/2.

ÁLLAMI EGYHÁZÜGYI HIVATAL 70.410/1972-

Feljegyzés
K. A. szegedi lakos panasz-bejelentésének kivizsgálásáról.

A bejelentés alapján 1972. június 1-én az Állami Egyházügyi Hivatal vizsgálatot folytatott Pannonhalmán. Megállapítottuk, hogy a bejelentésben említett "A. páter nevű helyi szerzetes tanár", azonos T. G. A. bencés szerzetes személyével.

A vizsgálat során meghallgattuk dr. Monsberger Ulrich kormányzóperjelt, T. G. A. bencés szerzetest és a helyi idegenforgalmi kirendeltség vezetőjét.

T. G. A. eleinte tagadta a bejelentésben foglalt ellenséges, cinikus, gunyos kitételek használatát. A konkretizálás során és Monsberger kormányzóperjel közbeszólása alapján - aki emlékeztette T., hogy már többször kapott figyelmeztetést - kénytelen volt elismerni a bejelentésben foglaltakat. T. mentségül hozta fel idegileg megromlott egészségi állapotát és azt, hogy "elszólásai" nem szándékosságot tükröznek.

A bencés rend jelenlegi vezetője Monsberger Ulrich perjel egyértelműen elítélte T. A. magatartását és idegenvezetői tevékenységét bizonytalan időre felfüggesztette. Döntésével egyetértettünk és erről a pannonhalmi idegenforgalmi kirendeltség vezetőjét tájékoztattuk, aki azt tudomásul vette.

Budapest, 1972. június 9.

2. június 13.

Tu/10/179/3.

K. A. elvtársnak
Szeged
K. u. 10. III. 2.

Kedves Kovács Elvtárs!

Levéltben közölt észrevételeiről tájékoztattuk az Állami Egyházügyi Hivatal vezetőjét és megkértük az ügy kivizsgálására.

Az Ön által említett A. páter - T. G. A. - elismerte, hogy cinikus, gunyos megjegyzéseket tett a tanulók előtt.

A bencés rend jelenlegi vezetője egyértelműen elítélte T. G. magatartását: idegenvezetői tevékenységét felfüggesztette. Az Állami Egyházügyi Hivatal vezetője a döntéssel egyetértett, erről a pannonhalmi idegenforgalmi kirendeltség vezetőjét értesítette, aki azt tudomásul vette.

Ezúton szeretném megköszönni figyelmességét, és a mindannyiunk számára fontos tájékoztatást.

További eredményes munkát és jó egészséget kívánunk.

Eltársi üdvözlettel:

(Dr. Molnár Ferenc)

Címkék:

[éberség](#) ^[2]

[propaganda](#) ^[3]

[1956](#) ^[4]

[Kádár János](#) ^[5]

[Mindszenty](#) ^[6]

[Artex](#) ^[7]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 6. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/kuriozumok/eberseg_a_hetvenes_evekben.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/kuriozumok/eberseg_a_hetvenes_evekben.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/eberseg>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/propaganda>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1956>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kadar-janos>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mindszenty>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/artex>